

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ВТОР ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ АМИХАЛАКИОАИЕ против МОЛДАВИЈА

(Молба бр. 60115/00)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

20-ти април 2004 год.

КОНЕЧНА

20/07/2004

Во случајот Амихалакиоаие против Молдавија,

Европскиот суд за човекови права (Вториот Оддел), заседавајќи во Совет составен од :

г. Ј.-П. КОСТА, *ПРЕТСЕДАТЕЛ*,

г. Л. ЛУКАИДЕС,

г. С. Бирсан,

г. К. ЈУНГВИЕРТ,

г. В. БУТКЕВИЧ,

г-ѓа В. ТОМАСЕН,

г. С. ПАВЛОВСКИ, *судиш*,

и г. Т.Л. Ерли, *ЗАПИСНИЧАР ПРИ ОДДЕЛОТ*,

Откако на 3-ти февруари и 23-ти март 2004 год. зад затворена врата го разгледа истиот,

ја донесе следната пресуда, која што на истиот датум беше и усвоена :

ПОСТАПКАТА

1. Случајот е покренат со Молба (бр. 61513/00) против Република Молдавија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (во понатамошниот текст „Конвенцијата“) од страна на молдавскиот државјанин г. Георге Амихалакиоаие (во понатамошниот текст „Молителот“) од 14-ти јули 2000 год.

2. Молителот пред Судот беше застапуван од страна на г. А. Танасе од Адвокатската Комора во Кишињев. Владата на Молдавија (во понатамошниот текст „Владата“) беше застапувана од нејзиниот застапник г. В. Парлог од Министерството за правда.

3. Во својата молба, г. Амихалакиоаие тврдеше дека постои повреда на неговото право на слобода на изразувањето, гарантирано со член 10 од Конвенцијата, поради тоа што бил казнет со парична казна заради критикување на одлуката на Уставниот Суд во однос на уставноста на законодавството што ја регулира правната професија.

4. Молбата беше доделена на Првиот Оддел од Судот (Правило 52 став 1 од Правилникот на Судот).

5. На 1-ви ноември 2001 год. Судот го измени составот на своите Оддели (правило 25 ст. 1). Овој случај беше доделен на новосозданиот Втор Оддел (Правило 52 ст. 1). Во рамките на Одделот, Советот што требаше да го разгледува случајот (член 27 ст. 1 од Конвенцијата) беше составен како што предвидува Правилото 26 ст. 1.

6. Со одлука од 23-ти април 2002 год. Судот ја прогласи Молбата за дозволива.

7. Молителот и Владата, секој посебно, поднесоа забелешки во однос на главните точки (Правило 59 став 1).

ФАКТИЧКА СОСТОЈБА

I. ОКОЛНОСТИТЕ НА СЛУЧАЈОТ

8. Молителот е молдавски државјанин и е роден 1949 год. а живее Кишињев, Молдавија. Тој е адвокат и Претседател на Советот на Адвокатската Комора на Молдавија.

9. Во 2000 год., една група составена од членови на Парламентот и молдавскиот јавен правобранител бараа Уставниот Суд да одлучи дека Законот (Закон бр. 395-XIV) за адвокатурата (организацијата на еснафот) бил неуставен. Законот помеѓу другото одредуваше дека сите

адвокати што работат во Молдавија мора да бидат членови на Советот на Адвокатската Комора, национално здружение на сите адвокати од локалните адвокатски комори. Тие аргументирале дека обврзното членство во Советот на Адвокатската Комора било спротивно на правото на слобода на здружувањето гарантирано со Уставот на Молдавија.

10. По консултациите, меѓу другото, Советот на Адвокатската Комора, што го искажа гледиштето дека Законот е конзистентен со Уставот, Уставниот Суд со Одлуката од 15-ти февруари 2000 год. застана на гледиштето дека одредбите со кои членството во Советот на Адвокатската Комора на Молдавија се прави да биде обврзно биле неуставни.

11. Молителот ја критикувал одлуката на Уставниот суд во едно телефонско интервју што го дал на А.М., новинар од весникот *Economiceskoe Obozrenie* (“Економска анализа”).

12. Во изданието на весникот од февруари 2000 год. А.М. објавил една статија за дебатата која ја поттикна Одлуката на Уставниот Суд од 15-ти февруари 2000 год. помеѓу адвокатите. Тој во своето телефонско интервју со Молителот ја дал следната проценка:

“... По објавувањето на Одлуката на Уставниот Суд, *Economiceskoe Obozrenie* постави серија прашања на претседателот на Советот на Адвокатската Комора, г. Георге Амихалакиоаие. Неговите коментари одсвонуваат со емоции, без сомнение бидејќи се дадени во жижата на настаните.

‘Одлуката на Уставниот Суд ќе предизвика целосна анархија во адвокатската професија’, рекол г. Амихалакиоаие. ‘Ќе видите што ќе се случи во текот на идната година. Од сега натаму, ние повеќе немаме единствен систем за организирање на професијата или унитарна држава. Веќе се навикнавме на ова – полесно е да се живее и работи во хаос. Даноците не се плаќаат, нема надзор, и следствено, нема етика, нема дисциплина и нема одговорност.

Имајќи го тоа во вид, прашање е дали Уставниот Суд е уставен. Во 1990 год., Обединетите Нации ги усвоија своите Основни Принципи во однос на улогата на адвокатската комора, што се целосно гарантирани со нашиот закон. Адвокатската професија е независна од светот вон неа. Во Молдавија, нејзин извршен претпоставен е Министерството за правда. Тоа е сериозна повреда на основните демократски принципи.

Уставниот Суд не ги зема предвид пресудите од Судот во Стразбур упатени од страна на Советот на Адвокатската Комора во своите забелешки. Судиите од Уставниот Суд веројатно не го сметаа Европскиот суд за човекови права како авторитет. Треба ли да претпоставам дека тие добиле повеќе искуство за пет години од судиите во Стразбур во текот на педесет години? Ние сигурно ќе го информираме Советот на Европа дека Молдавија не се сообразува со прецедентното право или со барањата од Европскиот суд за човековите права.’

Според г. Амихалакиоаие, адвокатите секогаш се сметале дека се во првите редови на правната професија. ’И покрај се, дури и по одлуката на Уставниот Суд, органот на одлуките останува во сила.’ ...”

13. Во едно писмо од 18-ти февруари 2000 год., претседателот на Уставниот Суд го информирал Молителот дека неговите забелешки, како што извести весникот *Economiceskoe Obozrenie* би можеле да претставуваат недостиг на почит за Судот во рамките на значењето на член 82 ст. 1 (е) од Законот за уставна постапка и го поканиле да поднесе писмени забелешки по таа точка во рок од десет дена.

14. На 28-ми февруари 2000 год., Молителот ги поднел бараните забелешки. Тој рече дека дознал само дека објавата на неговите забелешки од писмото од 18-ти февруари 2000 год. и потврдил дека имал долг телефонски разговор со новинарот А.М. за Одлуката од 15-ти февруари 2000 год. Тој сепак нагласи дека неговите забелешки биле погрешно цитирани и во голема мерка земени вон контекстот. Тој додаде дека, ако А.М. би ја поднел статијата до него пред објавувањето, тој ќе проверел внимателно како биле претставени

неговите забелешки, и соодветно на тоа ќе преземел одговорност за нив.

15. На 6-ти март 2000 год., Уставниот Суд издал конечна одлука согласно чл. 81 и 82 од Законот за уставна постапка со кој се наметнува административна парична казна на Молителот во износ од 360 молдавски леи (еквивалентни на 36 евра).

Тој нашол дека Молителот ги дал следните коментари во горе наведеното интервју: “Одлуката на Уставниот Суд ќе предизвика целосна анархија во адвокатската професија“. ... прашање е дали Уставниот Суд е уставен. ... Судиите од Уставниот Суд ... не го сметаат Европскиот суд за човекови права како авторитет. Тој утврдил дека тие коментари покажале недостиг на почит од страна на Молителот за Уставниот Суд и неговата одлука.

16. Бидејќи одлуката на Уставниот суд била конечна, Молителот го платил износот од 360 леи на сметката на Министерството за финансии на 7-ми јули 2000 год..

II. РЕЛЕВАНТНОТО ДОМАШНО ПРАВО

17. Релевантните одредби од Законот за уставна постапка гласат како што следува :

Член 81 ст. 1

„Со цел да се заштити достоинството на судиите на Уставниот Суд и на учесниците во постапката, а за да се обезбедат соодветни услови за користењето на уставната надлежност, Судот може да ги преземе мерките предвидени со член 82.“

Член 82

„1. Со цел да се обезбеди правилно правораздавање на уставната правда, Судот може да наметне административна парична казна до дваесетипет петкратен износ од минималната плата на секој што :

(а) даде неуставна изјава, без оглед на начинот на нејзиното изразување,

(б) ги попречува процедуралните дејности на судиите на Уставниот Суд, или се обидува да им повлијае со непроцедурални методи,

(в) одбива без законска причина да се повинува на наредбите од судиите на Судот на пропишаниот начин или во рамките на дозволеният рок, или пропушти да се повинува на пресуда или советодавно мислење од Судот,

(г) ја прекрши заклетвата пред Судот,

(д) покажува недостиг на почит за Уставниот Суд со одбивање да ги испочитува наредбите од судијата кој претседава, нарушувајќи ги дисциплинските правила или вршејќи други дела што покажуваат очигледен недостиг на почит за Судот и неговата процедура.

...”

18. Член 4 од Законот за печатот (Закон бр. 243-ХIII од 26-ти октомври 1994 год.) предвидува:

„Издавачите на периодика ... треба да имаат дискреционо право да избираат кои документи и информации ќе ги објават, но треба да го имаат предвид

фактот, бидејќи со себе носи должности и одговорности, дека користењето на тие слободи подлежи на такви формалности, услови, ограничувања или казни како што се пропишани со и се неопходни за едно демократско општество, во интерес на националната безбедност или јавна сигурност, за спречување на нереди или криминал, за заштита на здравјето и моралот, за заштита на угледот или правата на другите, за спречување на откривање информации добиени во доверба, или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството.“

ЗАКОНОТ

I. НАВОДНАТА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

19. Молителот сметал дека неговата осуда претставувала неоправдано попречување на неговото право на слобода на изразувањето. Тој се потпираше врз член 10 од Конвенцијата, кој предвидува :

„1. Секој има право на слобода на изразувањето. Тоа право ќе ја вклучува слободата да се има мислења и да се добиваат и даваат информации и идеи без попречување од страна на јавен орган и без оглед на државните граници. ...

2. Користењето на тие слободи, бидејќи со себе носи должности и одговорности, може да подлежи на такви формалности, услови, ограничувања или казни како што е пропишано со закон, и се неопходни за едно демократско општество во интерес на ... јавната безбедност, заради спречување на нереди и криминал ...заради заштита на угледот или правата на другите ...

A. Поднесоците на странките

1. Молителот

20. Молителот поднесе дека попречувањето не било „пропишано со закон“ ниту „неопходно за едно демократско општество“.

21. Тој аргументираше, прво дека член 82 од Законот за уставна постапка не го задоволил барањето за предвидливоста на законот, бидејќи не успеа со доволна јасност да ги идентификува дејствијата што би подигнале одговорност која подлежи на административна парична казна. Поточно, било тешко да се утврди од диспозитивот на член 82 дали ги опфаќа само дејствијата извршени на расправите пред Уставниот суд или сите дејствија што покажуваат недостиг на почитување на Уставниот Суд или неговата постапка.

22. Тој исто така рече дека не изразил никаква општа критика на Уставниот Суд или неговите судии, туку само неодобрување на нивните одлуки, како дел од широка расправа за организацијата на адвокатската професија. Според тоа, тој спореше дека казната што му е наметната не била неопходна за едно демократско општество.

2. Владата

23. Владата прифати дека постоело попречување на правото на слободата на изразување на Молителот, но аргументираше дека ги задоволрила барањата од став 2 на член 10 од Конвенцијата..

Тие на почетокот поднесоа дека член 82 од Законот за уставна постапка го исполнува барањето за предвидливост кога се чита во светлината на член 81, што предвидува дека Уставниот Суд би можел да презема мерки што ја повредуваат слободата на изразувањето со цел да се заштити достоинството на неговите судии и да обезбеди соодветни услови за користење на уставната надлежност.

Со оглед на својата позиција и работно искуство, Молителот треба да бил свесен дека авторитетот на Уставниот Суд треба да се почитува не само на расправите, туку и во други прилики исто така.

24. Владата сметаше дека попречувањето било оправдано со потребата да се гарантира власта и непристрасноста на судството и било неопходно за едно демократско општество бидејќи Молителот ги

надминал границите на прифатлива критика со забелешките направени и за Уставниот Суд и за неговите судии што биле клеветнички и навредливи. Тие нагласија дека како адвокат, Молителот имал должност за дискреција во однос на судството па така уживал поограничена слобода на изразувањето.

Б. Проценката на Судот

(а) Општи принципи

25. Судот повторува дека еден „закон“ во рамките на значењето на член 10 ст. 2 од Конвенцијата е норма што е формулирана со доволна прецизност што да му овозможи на граѓанинот да го регулира своето однесување и да предвиди, до степен разумен во дадените околности, последиците што дадено дејствие може да ги повлече. Сепак, тие норми не треба да бидат предвидливи со апсолутна сигурност, дури и ако таквата сигурност е пожелна, бидејќи законот мора да биде способен да го следи чекорот со променливите околности. Според тоа, многу закони се неизбежно водени според термини кои, во помала или поголема мерка, се нејасни и чие толкување и примена е прашање на тактиката (види *Сандеј Тајмс против Велика Британија бр. 1*), Пресуда од 26-ти април 1979 год., Серија А бр. 30, стр. 31, т. 49, и *Хертел против Швајцарија*, Пресуда од 25-ти август 1998 год., *Извештаи за пресуди и одлуки* 1998-VI, стр. 2325-26, т. 35).

26. Степенот на прецизност зависи во значителна мерка од содржината на инструментот што е во прашање, доменот што му е наменет да го опфаќа, и бројот и статусот на тие за кои е наменет (види *Гропера Радио и други против Швајцарија*, Пресуда од 28-ми март 1990 год., Серија А бр. 173, стр. 26, § 68).

27. Судот повторува дека посебниот статус на адвокатите им дава централна позиција во правораздавањето како посредници помеѓу

јавноста и судовите. Таквата позиција ги објаснува вообичаените ограничувања за однесувањето на членовите на Адвокатската Комора (види *Касадо Кока против Шпанија*, Пресуда од 24-ти февруари 1994 год. Серија А бр. 285-А, стр. 21, § 54).

28. Како и да е, како што Судот претходно имал прилика да каже, адвокатите имаат право на слобода на изразувањето исто така, како и јавно да коментираат за правораздавањето, со тоа што нивната критика да не надминува извесни граници. Понатаму, член 10 ја заштитува не само суштината на идеите и информациите што се изразени, туку исто така и формата во која тие се пренесени. Во врска со тоа, мора да се води сметка за потребата да се одреди вистинската рамнотежа помеѓу различните интереси што се вклучија, кои го вклучуваат правото на јавноста да прима и да дава информации за прашања подигнати поради судски одлуки, барања за правилно правораздавање и достоинство на адвокатската професија (види *Шоефер против Швајцарија*, Пресуда од 20-ти мај 1998 год., *Извештаи* 1998-III, стр. 1053-54, т. 33).

29. Додека Државите договорнички имаат извесен праг на проценка кога оценуваат дали постои таква потреба, тоа оди рака под рака со европски надзор, што го опфаќа и законот и одлуките со кои тој се применува (види *Сандеј Тајмс против Велика Британија (бр. 2)*, Пресуда од 26-ти ноември 1999 год., Серија А бр. 217, стр. 28-29, § 50).

30. При вршењето на својата надзорна улога, Судот треба да гледа на обжаленото попречување во светлината на случајот како целина, вклучително смислата на забелешките од Молителот и контекстот во кој тие се направени, и да одреди дали тоа „соодветствува(-ла) на „неодложна општествена потреба“, дали била пропорционално на легитимната цел кон која се стремело“ и дали причините наведени од националните органи за тоа да се оправда се „релевантни и доволни“ (види *Сандеј Тајмс (бр. 2)*, *ibid.*, и *Никула против Финска*, бр. 31611/96, т. 44, ЕЦХР 2002-II).

2. Примената на горе наведените принципи врз овој случај

31. Судот забележува дека Молителот бил осуден заради тоа што навел во едно „интервју“ дадено на весник дека одлуката на Уставниот Суд „(би) произвело целосна анархија во адвокатската професија“ и дека поради тоа прашањето подигнало дали Уставниот Суд било уставно. Тој исто така бил осуден за тоа што рекол дека судиите од Уставниот Суд веројатно не го сметаа(-ле) Европскиот суд за човекови права како авторитет“.

Таквата осуда може да се смета за попречување на правото на Молителот да се почитува неговата слобода на изразувањето, како што е гарантирано со член 10 од Конвенцијата.

32. Судот од почетокот наоѓа дека попречувањето што е во прашање било „пропишано со закон“, во рамките на значењето на вториот став од член 10 од Конвенцијата. Во врска со тоа, тој забележува дека прашањето помеѓу странките во овој случај е дали член 82 од Законот за уставна постапка, што ги пропишува дејствијата што административната казна може да се наметне, би требало да се толкува широко или тесно.

33. Судот забележува дека диспозитивот на член 82 содржи општа одредба со која го чини секој што покаже очигледен недостиг на почит кон Уставниот Суд подложен на парична казна.

Иако дејствијата што покренуваат одговорност не се дефинирани ниту предвидени со апсолутна прецизност во законодавството, Судот наоѓа дека во поглед на неговото правно образование и работно искуство како претседател на Адвокатската Комора, би било разумно Молителот да предвидел тие забелешки да подлежат во рамките на опфатот на горе споменатата одредба од Законот за уставна постапка.

34. Тој понатаму смета дека попречувањето стремело кон легитимна цел, бидејќи било оправдано со потребата да се одржи и

авторитетот и непристрасноста на судството, во рамките на значењето на вториот став од член 10 од Конвенцијата. Сега тој мора да одреди дали тоа попречување било „неопходно за едно демократско општество“.

35. Судот забележува дека коментарите на молителот биле дадени за прашање од општ интерес во контекстот на жестока дебата помеѓу адвокатите што беше поттикната со одлуката на Уставниот Суд по однос на статусот на професијата што стави крај на системот со кој адвокатите биле организирани во рамките на единствена структура, Советот на Молдавската Адвокатска Комора, што била здружение претседавано од Молителот.

36. Во врска со тоа, Судот наоѓа дека дури иако забелешките може да се смета дека покажуваат извесен недостиг на почит за Уставниот Суд по неговата одлука, тие не може да се опишат како тешки или навредливи за судиите на Уставниот Суд (види, *mutatis mutandis*, *Скалка против Полска*, бр. 43425/98, т. 34, 27-ми мај 2003 год.; *Перна против Италија* [ГЦ], бр. 48898/99, т. 47, ЕЦХР 2003-V; и *Никула*, наведена погоре, т. 48 и 52)

37. Понатаму, бидејќи печатот беше тој што ги објавил коментарите на Молителот, за некои од кои Молителот последователно одрекуваше дека ги дал, Судот наоѓа дека не е можно да се смета одговорен за сето што излегло во објавеното „интервју“ (види точка 14 погоре).

38. На крајот, иако паричната казна од 360 леи (еквивалентна на 36 евра) наметната на Молителот изгледа дека е скромна износ, тој сепак има симболична вредност и е индикативен за желбата на Уставниот Суд да му наметне строга казна на Молителот, бидејќи тој е близу до максималниот што би можел да се наметне согласно законодавството.

39. Во светлината на тие разгледувања, Судот наоѓа дека немало никаква „неодложна општествена потреба“ да ја ограничи слободата

на изразувањето на Молителот и дека националните органи не снабдиле „релевантни и доволни“ причини за да се оправда таквото ограничување. Бидејќи Молителот не ги надминал границите на прифатлива критика согласно член 10 од Конвенцијата, попречувањето што е во прашање не може да се смета како „неопходно за едно демократско општество“.

40. Следствено, постоела повреда на член 10 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНАТА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

41. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

„Ако судот најде дека постои повреда на Конвенцијата или нејзините Протоколи, иако внатрешното право на односната држава висока договорничка дозволува да се врши само делумна репарација, Судот, ако е неопходно, ќе даде сатисфакција за оштетената странка.“

A. Отштетата

42. Молителот бараше да му се доделат 100,000 евра (EUR) за непаричната штета што тврдел дека ја претрпел во резултат на сериозната штета предизвикана со осудата на неговиот углед како адвокат и претседател на Советот на Адвокатската Комора.

43. Владата спореше дека износот побаруван од Молителот по тој основ бил претеран. Тие додадоа дека, во секој случај, наодот за прекршувањето на член 10 сам по себе би снабдил доволна сатисфакција.

44. Судот се согласува со Владата дека утврдувањето на повредата само по себе претставува доволно праведна сатисфакција за секоја непарична штета што Молителот може да ја претрпел..

B. Трошоци и издатоци

45. Молителот побаруваше 2,000 американски долари (1,670 EUR) во поглед на наградите за адвокатот што се насобрале заради судењето. Тој поднесе договор за наградите што го склучил со својот адвокат, каде било предвидено дека горниот износ ќе стане платежен само ако неговата Молба до Судот биде успешна. Тој рече дека општа практика помеѓу молдавските адвокати била да склучуваат договори од таков вид.

46. Владата го оспори неговото побарување, аргументирајќи дека бараниот износ бил претеран и дека не постоел доказ дека наводните трошоци настанале.

47. Не е на Судот да изразува гледиште за договор во однос на наградите. Во согласност со неговото прецедентно право, мора да смета дека трошоците и издатоците што се побарувани навистина и неопходно настанале за Молителот и се разумни во однос на количеството (види *Нилсен и Јохнсен против Норвешка* [ГЦ], бр. 23118/93, т. 62, ЕЦХР 1999-VIII). Во врска со тоа може да се води сметка дека при такви работи бројот на сработените часови и тарифата по час која се бара (види *Јатридис против Грција* (праведна сатисфакција (ГЦ), бр. 31107/96, т. 55, ЕЦХР 2000-XI).

Во овој случај, сепак, Молителот не поднесе никакви докази во поткрепа на своите побарувања. Поради тоа Судот реши да не додели никаков износ по тој основ.

ПОРАДИ ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. *Смета* со шест гласови наспроти еден дека постои повреда на член 10 од Конвенцијата;
2. *Смета* со пет гласови наспроти два дека утврдувањето на повредата претставува само по себе доволно праведна сатисфакција за секоја непарична штета претрпена од Молителот;
3. *Го отфрла* остатокот од барањето на Молителот за праведна сатисфакција со пет гласови наспроти два.

Составено на француски јазик, и известено во писмена форма на 20-ти април 2004 година, согласно Правилото 77 став 2 и 3 од Правилникот на Судот.

Лоренс ЕРЛИ
Заменик архивар

Жан-Пол КОСТА
Претседател

Во согласност со член 45 ст. 2 од Конвенцијата и Правилото 74 ст. 2 од Правилникот на Судот, следните одделни мислења се приложени кон оваа Пресуда:

- (а) мислење за делумно слагање и делумно неслагање на г. Лукаидес,
- (б) мислење за делумно слагање и делумно неслагање на г-ѓа Томасен,
- (в) мислење на неслагање на г. Павловски.

Ј.-П.К.
Т.Л.Е.

МИСЛЕЊЕ ЗА ДЕЛУМНО СЛАГАЊЕ И ДЕЛУМНО НЕСЛАГАЊЕ НА СУДИЈАТА ЛУКАИДЕС

Се согласувам со мнозинството дека постои повреда на член 10 од Конвенцијата во овој случај, но мојот приод кон таквиот наод е различен. Накратко, верувам дека ограничувањето предвидено со релевантниот закон, што бил применет во случајот на Молителот во форма на административна парична казна во поглед на тоа што во едно интервју го рекол во однос на една одлука на Уставниот Суд, не било во директна врска со дозволивата релевантна легитимна цел, имено, одржувањето на авторитетот на судството, и отишло вон тоа што се бара за постигнување на таа цел. Следствено, наоѓам дека ограничувањето во законодавството што е во прашање не може само по себе да се смета дека се стреми кон таква цел.

Добро установен принцип на толкување на Конвенцијата е стриктното и тесното толкување на ограничувањата на правата и слободите пропишани со истата. Како што забележа Комисијата во случајот *Сандеј Тајмс* (Серија Б бр. 28, стр. 64, т. 194), стриктното толкување на клаузулите за исклучок во контекст на Конвенцијата значи

„дека никакви други критериуми освен оние наведени во самата клаузула за исклучок може сами по себе да бидат основа за некакви ограничувања, а тие критериуми, за возврат, мора да се разберат на таков начин што јазикот да не оди вон вообичаеното значење.“

На страна од принципот на толкување што е во прашање, постојат два специфични фактори во самиот член 10 што го контролираат концептот и распонот на дозволивата цел на ограничувањето што се разгледува. Прво, условот дека ограничувањето мора да биде „неопходно за едно демократско општество“ и второ, претставата за

„авторитетот“ на судството во поглед на кој може да се наметне ограничувањето.

Прашањето дали еден закон што ограничува некое од правата заштитени со Конвенцијата всушност стреми кон дозволива цел мора, според мое мислење, секогаш да се испитува во контекстот на барањата на едно демократско општество. Не е доволно за еден закон што наметнува некое такво ограничување да упати на една од целите заради кои релевантното ограничување е дозволено. Суштинско прашање секогаш ќе биде дали ограничувањето било навистина неопходно за таа цел, водејќи сметка за сегашните услови на демократијата. Ако ограничувањето оди вон тоа што се бара за релевантната цел, или едноставно служи на таа цел инцидентно или индиректно, не може да се смета за неопходна за едно демократско општество заради постигнувањето на та цел и поради таа причина треба да се смета дека не е покриено со применливата клаузула за исклучок.

Во овој случај материјалниот дел од законот врз основа на што Молителот бил казнет е следниот :

„1. Со цел да се обезбеди правилно правораздавање на уставната правда, Судот може да наметне административна парична казна до дваесетипет петкратен износ од минималната плата на секој што :

...

(д) покажува недостиг на почит за Уставниот Суд со одбивање да ги испочитува наредбите од судијата кој претседава, нарушувајќи ги дисциплинските правила или вршејќи други дела што покажуваат очигледен *недостиг на почит* за Судот и неговата процедура. (нагласувањето е додадено)

Како и да е, јас не можам да видам како казнувањето на било кого поради делото искажување „недостиг на почит“ за судот (во споредба со построгиот поим за *презир* кон Судот) може да биде неопходно за едно модерно демократско општество со цел да се *одржи*

авторитетот на судството. Ова станува уште поевидентно ако го имаме на ум фактот дека слободата да се критикуваат судските одлуки и функционирањето на судството воопшто денес е незаменлив елемент на демократијата – уште повеќе бидејќи таквата критика служи како заштита за правилна контрола на судскиот орган. Таквата критика може разумно да се толкува како недостиг на „почит“ за Судот, а терминот „почит“ е толку широк што може да опфати секако можно спротивставување, оспорување и приговарање на било кое дејствие на судски орган во форма на обична критика.

Важно во овој однос е во својот ум да се повикаме на барањата на едно модерно демократско општество во поглед на одговорноста на сите државни институции кон луѓето и соодветното право на последниве да се изразат себе си слободно по прашања во врска со можното лошо функционирање на таквите институции. А во едно модерно демократско општество критиката на таквите институции, дури иако води до недостиг од „почит“, е многу поважна вредност од заштитата на престижот на било која државна институција. Мислам дека е корисно тука да се потсетиме на зборовите од познатиот британски судија, Лорд Денинг, Врховен судија, кога уште во 1968 год. упати кон една статија што силно критикуваше една пресуда на Апелациониот Суд¹ што наводно беше презир кон Судот.

„Таа статија е сигурно критичка во однос на овој Суд. Се додека таа се однесува на Апелациониот Суд, општо е познато дека таа е погрешна... Дозволете ми да кажам дека ние никогаш нема да ја употребиме оваа надлежност (за презир кон Судот) како средство да го задржиме своето сопствено достоинство. Тоа мора да се заснова врз посигурни основи. Ниту пак

---

1. Статијата го вклучуваше следното: „Неодамнешната пресуда на Апелациониот Суд е чуден пример на слепило што понекогаш слегува врз најдобрите судии. Законодавството од 1960 год. па наваму беше сторено практично неприменливо со нереалистични, противречни и, во овој случај, погрешни одлуки на судовите, вклучително Апелациониот Суд. Па што прави тоа? Се извинува за трошокот и неволјата што ја предизвикале за полицијата? Ни најмалку?“

ќе го употребиме за да ги потиснеме оние што говорат против нас. Не се плашиме од критика, ниту се навредуваме од неа. Бидејќи постои нешто многу поважно во влог. Тоа не е нешто помало од самата слобода на говорот. Тоа правото на секој човек, во Парламентот или вон него, во печатот или преку радио, да се даде чесен коментар, дури и отворен коментар, за работи од јавен интерес. Тие што коментираат можат чесно да го решат сето тоа пред суд. Тие можат да речат

Дека ние грешиме, и дека нашите одлуки се грешни, без разлика дали подлежат на жалба или не.¹

Понатаму, терминот „авторитет“ означува овластување или право да се присили на послушност (*Оксфордски речник по англиски јазик, Oxford English Dictionary*). Повторно, не можам да видам како едноставниот недостиг од „почит“ за Судот повлекува унижување на овластувањето или авторитетот на судството да присилува на повинување на неговите пресуди или други судски акти. Таквиот „авторитет“ може да биде ефективен и покрај недостигот на „почит“ покажан од оние што се погодени од него или од некое трето лице.

Во овие околности, наоѓам дека законот што е во прашање, до мерката до која забранува во апсолутна смисла дејствија со кои се изразува недостиг на *почит* за Уставниот Суд со цел да се заштити, според Владата, *авторитетот* на Судот, потпаѓа вон опфатот на таа цел и не може да се смета дека се стреми кон своите цели. Тоа е јасно илустрирано со примената на тој закон во случајот на Молителот.

Член 41

Не се согласив со одлуката на мнозинството да не му се доделат трошоци и издатоци на Молителот во поглед на праведна сатисфакција. Се согласувам со причините дадени од г-ѓа Томасен во нејзиното мислење дека тој требал да добие такво доделување.

---

1. *P. Против началникот на Метрополската полиција, ex parte Блекберн (бр. 2) [1968]* 2 Сите правни извештаи на Англија 320

МИСЛЕЊЕ ЗА ДЕЛУМНО СЛАГАЊЕ И ДЕЛУМНО НЕСЛАГАЊЕ НА СУДИЈАТА ТОМАСЕН

Се согласувам со мнозинството дека член 10 бил повреден во овој случај но тоа го заклучив на различна основа.

Попречувањето на слободата на изразувањето на Молителот наводно било засновано врз вториот став од член 10, што ги оправдува ограничувањата на користењето на таа слобода “поради одржување на авторитетот и непристрасноста на судството“. Таа основа се приближува до англо-саксонскиот поим за презир на судот, што има намера да го спречи авторитетот и независноста на судовите, како и правата на странките во процеси, да бидат нарушени по пат на објави и други такви дејствија (види *Сандеј Тајмс против Велика Британија (бр. 1)*, Пресуда од 26-ти април 1979 год., Серија А бр. 30, стр. 34, §§ 55-56).

Во овој случај, членовите 81 и 82 од Законот за уставна постапка му дал на Уставниот Суд власт да испитува, испрашува и презема мерки на свој сопствен предлог и по свое овластување „со цел да го заштити достоинството на судиите од Уставниот Суд и учесниците во постапките, и да обезбеди соодветни услови за користење на уставната надлежност“ (види точка 17 од Пресудата).

Секое оправдание за давање такви широки овластувања на еден суд треба стриктно внимателно да се проучи бидејќи е во влог важноста на правото на слобода на изразувањето. според моето гледиште, тоа значи дека тоа овластување во принцип може да се користи во контекст на одговорноста на судот да гарантира праведно судење на случај што е во тек, што само по себе оправдание за презир кон санкциите на Судот.

Не може разумно да се каже дека овластувањата користени од Уставниот Суд требало да гарантираат праведно судење на случај што е во тек. Судот ја започнал постапката против Молителот, го испрашал

и му наметнал казна по донесувањето на пресудата за истиот. Тие мерки не се однесуваат на ставот на Молителот како адвокат во постапка туку повеќе на неговиот став како странка што коментирала конечна пресуда во сопствен случај. Овластувањето оправдано како гаранција за праведно судење на случај што е во тек било употребено од Уставниот Суд поради друга цел, имено да се ограничи демократското право на Молителот јавно да дебатира по точките на пресуда од тој Суд.

Понатаму, наметнувањето на казната од Уставниот Суд, со која започнала постапката против самиот него и кој самиот бил „жртва“ на забелешките од Молителот, би можело да се оспори поради повреда на правото да биде сослушан по кривично обвинение од страна на независен и непристрасен трибунал (види *Киприану против Кипар*, бр. 73797/01, 27-ми јануари 2004 год.).

Според моето гледиште, член 10 ст. 2 не може да оправда ваков вид попречување на правото на Молителот на слобода на изразувањето. Оттаму следува дека, за разлика од мнозинството, јас не можам да сметам дека преземените мерки и причините дадени од Уставниот Суд (види точка 15 од Пресудата) се стремеле кон целта да се одржи авторитетот и непристрасноста на судството.

Претпоставувајќи дека ограничувањата на правото на Молителот биле наметнати во независна постапка, и дека поради таа причина би можело да се прифати дека наметнувањето на санкцијата се стремело кон целта да се одржи авторитетот и непристрасноста на судството, казната наметната на Молителот не би можела да се смета за неопходна во едно демократско општество. Во тој поглед би се согласила со мнозинството, иако би дошла до истиот заклучок ако наметнатата казна била симболична (види точка 38 од Пресудата).

Се согласувам со судијата Лукаидес во неговото одделно мислење дека слободата да се критикуваат судските одлуки и функционирањето на судството е незаменлив елемент на демократијата. Овој случај ја покажува важноста на таквата слобода да се критикува. Уставниот Суд го прогласи за неуставен законот што предвидел обврзна припадност на адвокатите од Молдавија на Советот на Адвокатската Комора. Таквата обврзна припадност е прифатена во правните системи на многу европски земји, каде тоа се смета за неопходно со цел да се гарантира независноста на адвокатската професија. Важноста на независноста на адвокатите е изразена во Препораката Рец(2000)21 на Министерскиот Комитет на Советот на Европа што гласи : „(1) На адвокатите треба да им се дозволи и да се охрабрат да формираат и да се зачленуваат во професионални, локални, национални и меѓународни здруженија кои, било самите или заедно со други тела, имаат задача да ги зајакнат професионалните стандарди и да ја зачуваат независноста и интересите на адвокатите. (2) Здружувањето во адвокатски комори или

другите професионални адвокатски здруженија треба да бидат самоуправни тела, независни од органите и од јавноста.“

Преамбулата на препораката подвлекува дека важноста од тоа адвокатите да бидат организирани во независни здруженија се заснова врз претпоставката дека правилното користење на одговорностите на адвокатите треба да биде обезбедено и дека тоа е особено важно за адвокатите да најдат правилна рамнотежа помеѓу своите должности кон судовите и кон своите клиенти. Не може да се одрече дека критиката на Молителот на одлуката на Уставниот Суд се однесувала на точка од општ интерес и не требало да биде обесхрабрена на никаков начин од државните органи во едно демократско општество.

Дури и ако коментарите на Молителот би можеле да се толкуваат како недостиг од почит или „обсир“ за Уставниот Суд (види точка 36 од Пресудата⁰), општиот интерес да се дозволи јавна дебата за независноста на адвокатите, како што е овој случај, тежи многу повеќе од интересите на судиите на Уставниот Суд да бидат заштитени од критика од видот изразен во интервјуто со Молителот, критика која всушност била концизна и не би можела да се смета дека претставува личен напад врз судиите (како на пример, во *Барфорд против Данска*, пресуда од 22-ри февруари 1989 год., Серија А бр. 149, и *Перна против Италија* [ГЦ], бр. 48898/99, ЕЦХР 2003-V). Затоа, дури и кога претпоставуваме дека попречувањето стремело кон легитимна цел, тоа според ни едно гледиште не би можело да се смета за „неопходно“.

На линија со моето резонирање, не можам да се согласам со мнозинството дека утврдувањето повреда само по себе е доволно да се надомести непаричната штета претрпена од молителот. За последното беше разумно да се сугерира дека неговата осуда сериозно го нарушила неговиот углед како адвокат и како претседател на Советот на Адвокатската Комора што се застапувал за правата на одбраната воопшто. Поради тоа, било оправдано да му се додели надомест

проценет на еднаква основа (види, на пример, *Никула против Финска*, бр. 31611/96, ЕЦХР 2002-II). Ниту пак можам да се согласам со одлуката да не се додели ништо во однос на трошоците и издатоците на Молителот, за кои тој побарувал 2.000 УСД. Неговото побарување не ме погодува како претерано, туку дури и да е така, нема никаква причина да не му се додели ништо во однос на оваа точка (види *Фолеј против Велика Британија*, бр. 39197/98, 22-ри октомври 2002 год.).

Со отфрлање на побарувањата на Молителот согласно член 41, Судот според моето мислење не ја нагласил доволно сериозноста на попречувањето на правата на Молителот согласно член 10 од Конвенцијата.

МИСЛЕЊЕ НА НЕСЛАГАЊЕ НА Г. ПАВЛОВСКИ

Во овој случај мнозинството од Советот утврди дека постои повреда на правата на Молителот согласно член 10 од Конвенцијата. На моја голема жалост, не можам да се сломам со тој заклучок.

Не го ставам под прашање постоењето на попречувањето во овој случај. Според моето мислење, проблемот е дали тоа попречување било оправдано согласно член 10 став 2 од Конвенцијата. Поради тоа било нужно да се испита дали тоа било „пропишано со закон“, дали стремело кон легитимна цел и дали било „неопходно за едно демократско општество“, во рамките на значењето на таа одредба (види *Лингенс против Австрија*, Пресуда од 8-ми јули 1986 год., Серија А бр. 103, стр. 24-25, т. 34-37).

I. Дали попречувањето било „пропишано со закон“

Испитувајќи го значењето на поимот „пропишано со закон“, Судот навел во *Сандеј тајмс против Велика Британија (бр. 1)*, Пресуда од 26-ти април 1979 год., Серија А бр. 30, стр. 31, т. 49):

„Според мислењето на Судот, следуваат две од барањата што произлегуваат од изразот 'пропишано со закон'. Прво, законот мора да биде соодветно достапен: Граѓанинот мора да биде во можност да има индикација дека тоа е соодветно во околностите на правните прописи применливи на дадениот случај. Второ, една норма не може да се смета за „Закон“, освен ако е *формулирана со доволна прецизност што да овозможи на едно лице да го регулира своето однесувањето: Тој или таа мора да биде во можност, ако има потреба и според соодветен совет, да ги предвидат, до степен што даден во дадените околности, последиците што одредено дејствие би можело да ги повлече. Тие последици не мора да бидат предвидливи со апсолутна сигурност*, искуството покажува дека тоа не може да се постигне. Додека сигурноста во законот е многу пожелна, таа може да доведе до претерани ригидност Законот мора да биде во можност да одржи чекор со променливоста на околностите. Според тоа,

многу закони се неизбежно водени според термини кои, во помала или поголема мерка, се нејасни и чие толкување и примена е прашање на практиката “ (нагласувањето е додадено)

Применувајќи ги горните принципи на овој случај, треба да се забележат следните точки :

Нема никаков проблем во однос на општата достапност на Законот за уставна постапка. Тој Закон е објавен во Службениот весник (*Monitorul Oficial*), каде сите нормативни акти се објавуваат рутински, и е достапен на различни Интернет сајтови како што е сајтот на Уставниот суд www.ccrm.ro.md, и сајтот за законодавството www.docs.md, итн.

Во врска со квалитетот на овој закон, јас наоѓам дека е доволно јасен, бидејќи е зацртан во сообразност со сите неопходни елементи на законодавната техника.

Да ги погледнеме релевантните одредби од Законот за уставна постапка.

Обезбедување на вршењето на уставната надлежност

„1. Со цел да се заштити достоинството на судиите на Уставниот Суд и на учесниците во постапката, а за да се обезбедат соодветни услови за користењето на уставната надлежност, Судот може да ги преземе мерките предвидени со член 82.“

Член 82**Одговорност за прекршување на процедуралните прописи на Уставниот Суд**

„1. Со цел да се обезбеди правилно правораздавање на уставната правда, Судот може да наметне административна парична казна до дваесетипет пкртатен износ од минималната плата на секој што :

(а) даде неуставна изјава, без оглед на начинот на нејзиното изразување,

(б) ги попречува процедуралните дејности на судиите на Уставниот Суд, или се обидува да им повлијае со непроцедурални методи,

(в) одбива без законска причина да се повинува на наредбите од судиите на Судот на пропишаниот начин или во рамките на дозволеният рок, или пропушти да се повинува на пресуда или советодавно мислење од Судот,

(г) ја прекрши заклетвата пред Судот,

(д) покадува недостиг на почит за Уставниот Суд со одбивање да ги испочитува наредбите од судијата кој претседава, нарушувајќи ги дисциплинските правила или вршејќи други дела што покажуваат очигледен недостиг на почит за Судот и неговата процедура.

2. Мерките за обезбедување соодветни услови за да се врши уставната надлежност ќе се наметнуваат со одлуки од судијата претседавач, што ќе биде запишано во записникот од постапките или приложено кон истиот.

3. Паричната казна ќе се плаќа во рок од петнаесет дена од известувањето за тоа на сторителот. Ако сторителот одбие да плати или не плати во пропишаниот рок, одлуката на Уставниот Суд ќе се изврши ... врз основа на извадокот од записникот на постапките или одлука на судијата претседавач. ...”

Така, мојот заклучок е следниот :

1. Овој закон јасно ја дефинира „неодложната општествена потреба“ како заштита на достоинството на судиите на Уставниот Суд и обезбедување на соодветни услови за нивната функција.

2. Законот содржи список дела што законодавецот ги смета незаконски, вклучително тие што „покажуваат“ очигледен недостиг од почит кон Судот и неговата постапка“.

3. Законот содржи мерки што може да се применуваат на тие што ги нарушуваат неговите одредби, имено, „парична казна во износ до дваесетипеткратна минимална месечна плата“.

Ова ме доведе до заклучок дека одредбите од Законот за уставна постапка им овозможува на граѓаните, како што е одредено во Сандеј Тајмс (бр. 1), цитирано погоре, „... да ги предвиди, до степен што е разумен во околностите, последиците што дадено дејствие може да ги повлече“, бидејќи законот ги предвидува и описот на казнивите дела и нивните негативни последици.

Да резимирам, сметам дека квалитетот на законските одредби содржани во Законот за уставна постапка биле доволни за да овозможат заклучок дека Молителот можел да ги предвиди, „до степен разумен во околностите“, ризиците што недостигот од почит за Уставниот Суд и неговата постапка може да ги повлечат.

Така, попречувањето во овој посебен случај било „пропишано со закон“.

II. Дали попречувањето стремело кон легитимна цел

Ниту Молителот ниту Владата не го оспорија фактот дека паричната казна наметната на првиот стремела кон легитимната цел да се одржи авторитетот, независноста и непристрасноста на судството.

III. Дали попречувањето било „неопходно за едно демократско општество“

Како што беше потврдено во многу прилики од различни меѓународни форуми, едно независно и непристрасно судство е незаменлива алатка за секоја демократска држава. Тоа е суштински елемент на еден политички систем заснован врз владеењето на законот. Јасно е дека сите такви држави не само што имаат право, туку исто така имаат и обврска, да ги преземаат сите неопходни мерки за да се заштити достоинството на судиите со цел да се одржи авторитетот на судовите. Понатаму, тие мора да обезбедат дека членовите на

судството можат да функционираат во услови каде не се изложени на никакви незаконски притисоци, вклучително психолошкиот притисок, и дека можат да ги засноваат своите одлуки врз законски релевантни аргументи, а не врз основа расипана од закани, навреди, клевета, сплетки или други форми на незаконско влијание.

Неприкосновеноста на судиите, како дел од нивната независност, не е привилегија, туку предуслов за нивните објективни и непристрасни професионални активности. Бидејќи судиите се одговорни за крајните одлуки за животот, слободата, правата, должностите и имотот на граѓаните, судската дејност мора да побудува доверба кај луѓето дека тоа се врши на вистински слободен начин. Зачувувањето и порастот на јавната доверба во судството е призната како јавна потреба, врз основа на општите интереси на општеството.

Во своите „Основни принципи на независноста на судството“, Генералното Собрание на Обединетите Нации наведе:

„Независноста на судството треба да се гарантира од државата и да биде чувана со Уставот или законите во земјата. Должност е на сите владини и други институции да ја почитуваат и да се придржуваат до независноста на судството. ... Судството ќе одлучува за работи пред нив непристрасно, врз основа на фактите и во согласност со законот, без никакви ограничувања, неправилни влијанија, поттикнувања, притисоци, закани или попречување, директно или индиректно, од било која страна и поради било која причина.“

Истата тема се содржи и во Препораката бр. Р (94) 12 од Министерскиот Комитет на Советот на Европа до земјите членки за независноста, ефикасноста и за улогата на судиите (усвоена од Министерскиот Комитет на 518-тата средба на замениците министри), каде е наведено:

„Независноста на судиите треба да се гарантира согласно одредбите од Конвенцијата и уставните принципи, на пример со вметнување специфични одредби во уставите или другото законодавство, или со инкорпорирање на

одредби од оваа Препорака во интерниот закон. ... Во процесот на донесување одлуки, судиите треба да се независни и да бидат во можност да делуваат без никакво ограничување, неправилно влијание, поттикнувања, притисоци, закани или попречување, директно или индиректно, од било која страна или поради било која причина. *Законот треба да предвидува санкции против лицата што барат да влијаат врз судиите на некој таков начин.* Судиите треба да се ослободени да одлучуваат непристрасно за случаите, во согласност со нивната совест и нивното толкување на фактите, во согласност со преовладувачките прописи на законот. ... Судиите треба да имаат доволно овластувања за да можат да ги користат со цел да ги вршат своите должности и да го одржат својот авторитет и достоинството на судот“.

Сите тие одредби без сомнение ја подвлекуваат заштитата на достоинството на судовите и судиите наспроти незаконско влијание, и заштитата на независноста на судството е апсолутно неопходна во едно демократско општество.

Не постои друг начин една држава да ги исполни своите обврски освен да го санкционира нарушувањето на тие принципи. Тоа е патеката што неизбежно ја одбра молдавскиот законодавец, што забранува под закана од парична казна дејствија што покажуваат очигледен недостиг од почит за Уставниот Суд и неговата процедура.

Молителот даде три поднесоци против одлуката на Уставниот Суд во овој случај :

Тој рече дека, како резултат на таа одлука, ќе има целосна анархија во адвокатската професија. Нема веќе да постои единствен систем на професионална организација ниту унитарна држава. Даноците нема да се плаќаат. Нема да постои контрола и, како резултат, нема да постои никаква етика, дисциплина или одговорност.

2. Тој повика да се преиспита самата уставност на Уставниот Суд.

3. Тој го обвини Уставниот Суд за непочитување на Европскиот суд за човекови права и неговата судска практика како авторитет.

Во сообразност со Препораката Рек(2000) 21 од Министерскиот Комитет до Државите членки во однос на слободата на вршењето на адвокатската професија (усвоена на 25—ти октомври 2000 год. на 727-миот состанок на замениците министри), „адвокатите треба да го почитуваат судството и да ги вршат своите должности кон Судот на начин конзистентен со домашните законски и други правила ....“

Истата идеја е елаборирана во *Шоефер против Швајцарија* (Пресуда од 20-ти мај 1998 год., Извештаи од пресуди и одлуки 1998-III, стр. 1042-53, т. 29): „Судот повторува дека посебниот статус на адвокатите им дава централна позиција во правораздавањето како на посредници помеѓу јавноста и судовите. Таквата позиција ги објаснува вообичаените ограничувања за однесувањето на членовите на Адвокатската ...“.

Понатаму, Судот веќе сметаше дека судовите – гарантите на правдата, чија улога е основна во една држава заснована врз владеењето на правото, мора да уживаат јавна доверба (види Де Хаес и Гијселс против Белгија, пресуда од 24-ти февруари 1997 год., Извештаи 1997-I, стр. 233-34. т. 37). Со оглед на клучната улога на адвокатите, легитимно е да очекуваме од нив да придонесат кон правилното правораздавање, а со тоа и да ја одржат јавната доверба во истото.

Како во случајот *Шоефер*, во овој случај нападнатата изјава на Молителот не била критика на образложението содржано во одлуката на Уставниот Суд, туку повеќе на клеветничките обвиненија против судиите на тој Суд, како и на самиот Суд, највисокиот судски орган во државата.

Според моето мислење, клеветничката изјава на Молителот ниту манифестирала почит за судството, како што бара горе наведената Препорака Рек(2000)21 од Министерскиот Комитет, ниту намера „да придонесе кон правилното правораздавање, и со тоа да ја одржи јавната доверба во истото“, како што е одредено во *Шоефер*.

Дури и една површна анализа на тврдењата на Молителот покажува дека, во своето интервју, тој се обидел да го надомести недостигот од правни аргументи со обидот да ја уништи јавната доверба во највисокиот судски орган и да го дискредитира навестувајќи го, од една страна, правното „незнаење“ на членовите на Уставниот Суд кои не го почитуваат авторитетот на Европскиот суд за човекови права ниту неговата судска практика, и од друга страна, занемарливиот став кон професионалните должности, што предизвикало правен хаос и неред во државата, што понатаму го уништило единството на државата.

Тешко дека мислам дека почетната намера на составувачите на Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи била да обезбеди согласно член 10 меѓународна заштита на лицата што ја уништуваат јавната доверба во судството, кои го дискредитираат највисокиот судски орган на една земја или кои ги клеветат членовите на Уставниот Суд.

Така, не се сомневам воопшто дека, со таквото негово однесување, Молителот извршил дела што покажале очигледен недостиг од почит за Уставниот Суд и неговата процедура, и со тоа подлежи на санкција согласно Законот за уставна постапка. Таквото однесување по дефиниција не може да биде заштитено со член 10 од Конвенцијата.

Дали попречувањето било „пропорционално со легитимната цел кон која се стремело“

Пред елаборирањето во однос на прашањето на пропорционалноста на санкцијата наметната на Молителот, сметам дека би било соодветно, со цел да се избегне секакво недоразбирање, да се кажат неколку збора за терминот „минимална месечна плата“ (во понатамошниот текст: „минимална плата“).

За разлика од многу европски земји каде минималните плати го одразуваат нивото на опстанокот, во Молдавија минималната плата претставува финансиска единица користена за пресметка на основните плати на државните службеници, како и за пресметката на паричните казни.

„Минималната плата“ беше воведена со Законот бр. 1432-XIV од 28-ми декември 2000 за утврдувањето и повторната проценка на минималната плата. Ја постави минималната плата на 18 молдавски леи (МДЛ) (околу 1.125 евра (ЕУР)) и член 7 одреди дека, до новите верзии на Кривичниот Законик, Законот за кривична постапка, Законот за граѓанска постапка и Законот за административни прекршоци бидат донесени, со цел да се пресметаат казните, ќе се применува износот од 18 МДЛ.

Во согласност со прописите што го уредуваат методот на пресметка на платите на оние платени од државниот буџет, оваа плата треба да се пресмета со множење на специјални коефициенти, зависно од посебната позиција и минималната плата. На оваа основна плата треба да се додадат различни додатоци предвидени со закон. Од 1-ви април 2001 год., Владата на Молдавија ја зацрта минималната плата на 100 МДЛ. Сепак, износот користен за пресметка на паричните казни остана (18 МДЛ).

За прашањето на пропорционалноста, сметам дека е неопходно да се спомене следното.

Пропорционалноста имплицира дека стремењето кон целите споменати во член 10 ст. 2 од Конвенцијата треба да се одмери наспроти потребата од отворена дискусија на теми од јавен интерес (види, *mutatis mutandis*, *Лингенс*, наведен погоре, стр. 26, т. 42). Кога се удира праведна рамнотежа помеѓу тие интереси, Судот не може да ја превиди големата важност да не се обесхрабруваат членовите на јавноста да ги кажат гласно своите мислења во однос на прашања од

јавен интерес поради страв од кривични или други санкции (види *Барфод против Данска*, Пресуда од 22-ри февруари 1989 год., Серија А бр. 149, стр.12, ЕЦХР 29).

Како што веќе споменав, Законот за уставна постапка ја регулира заштитата на достоинството на судиите на Уставниот Суд и одредбата за соодветни услови за нивните активности, ги прекршува тие одредби санкционирани со посебна максимална парична казна до дваесетипеткратна минимална плата, што би се рекло, 450 МДЛ или околу 28,10 ЕУР.

На Молителот му беше наметната помала парична казна од 360 МДЛ. Некој може ќе се запраша дали тоа не е премногу. Теоретски говорејќи, тоа прашање може да се анализира од различни гледни точки.

Од гледна точка на молдавското управно право воопшто.

2. Од гледна точка на законските одредби што ја уредуваат одговорноста за дела што покажуваат „недостиг од почит за Уставниот Суд“,

3. од гледна точка на финансиската ситуација на Молителот.

Сега на кратко ќе ја анализирам пропорционалноста на наметнатите санкции на Молителот од тие три гледни точки.

Законот за административни прекршоци предвидува различни форми на казни, вклучително притвор и парични казни. Што се однесува до паричните казни, член 26 од Законот одредува дека во принцип, за различни видови прекршоци, граѓаните подлежат на парични казни до дваесетипеткратна минимална плата, а за јавните функционери до 300-кратна минимална плата. Во некои ситуации, паричната казна дури може да достигне 3000-кратна минимална плата. Имајќи на ум дела согласно домашното право, претседавачот на Адвокатската Комора е јавен функционер, во принцип, тој би можел во

некои ситуации да биде санкциониран со парична казна од 300-кратна или дури 3000-кратна минимална плата, зависно од природата на прекршокот. Во овој контекст, поради тоа, јас сметам дека санкцијата во овој случај била, ако не симболична, тогаш барем не претерана.

Што се однесува до општите законски одредби, санкциите за дела што покажуваат недостиг од почит кон судовите се уредени со член 200/7 од Законот за административни прекршоци, што предвидува парична казна до дваесетипеткратна минимална плата или административен притвор до петнаесет дена. Согласно Законот за уставна постапка, слични дела извршени против Уставниот Суд се казнуваат само со парична казна. Така, споредувајќи ги општите одредби со санкцијата од овој случај, втората не може на никаков начин да се смета дека била „обесхрабрувачка“ казна.

Имајќи го наум принципот на индивидуализација на казните, најважниот начин да се утврди дали санкцијата наметната на Молителот била пропорционална е со споредба на износот на паричната казна со приходот на Молителот. Така може да се процени дали казната била со „обесхрабрувачка“ природа.

Според моето гледиште, оваа работа е од круцијално значење со оглед на следниот пример: Парична казна од 360 МДЛ за лице кое заработува, да речеме 300 МДЛ месечно, е прилично строга казна, но за едно лице кое заработува 3000 МДЛ месечно ќе биде блага санкција. Поради таа причина, јас би побарал дополнителна информација во однос на приходот на Молителот. Бидејќи Советот не поседува таква информација, јас само можам да го споредам нивото на оваа парична казна со општата цифра во однос на општиот животен стандард во Молдавија, имено 1000 МДЛ месечно. Ми изгледа неверојатно претседателот на Адвокатската Комора да е под тоа ниво. Така, ако се спореди износот на казната наметната на Молителот со просечна месечна плата, секој може да види дека износот на казната е помал за

два и половина пати. Тоа уште еднаш покажува дека казната во овој случај не е претерана и дека може да се смета за пропорционална.

Кој пристап и да се земе, води до заклучок дека тужената Држава, со казнувањето на Молителот за непочитување на Уставниот Суд, не ги надминува ограничувањата на пропорционалноста.

Да резимираме во светлината на горните аргументи, јас не наоѓам никаква повреда на правата на Молителот согласно член 10 од Конвенцијата.